

Samling og spredning ... Ugebrev nr. 13, 25. august 2003

Ugens første dage stod i VIP.-besøgets tegn. Zackenberg fik tirsdag besøg af Folketingets Videnskabsudvalg i følge med Videnskabsministeriets departementschef og andre embedsmænd. Miljømonitoringsprogrammet Zackenberg Basic og udvalgte forskningsprojekter blev præsenteret for delegationen. Om onsdagen blev de med det gode skib 'Aage V. Jensen' sejlet ud til Daneborg, hvor de fik en omvisning i Zackenbergs filial, Vejrstationen, og hos Sirius.

Derefter gik turen videre ud til Sandøen på 'hvalros-safari'. Om aftenen blev de trakteret med festmiddag i Zackenberg. Middagen og aftenens samvær blev afviklet under særdeles hyggelige former. Adskillige MF'er, nok med en vis overvægt mod de yngre årgange, stillede op til volleyballmatch sammen med forskere og logistikere fra Zackenberg. Det var tydeligt, at de folkevalgte nød opholdet og fik et førstehåndskendskab til betingelserne for forskning i højarktisk.

I øvrigt forløb ugen for mit eget vedkommende med indsamling af materiale til et projekt om pattedyrs og fugles spredning af planter og smådyr og betydningen for et områdes mangfoldighed af arter. Indsamlingen startede for tre uger siden, og i den forgangne uge er den blevet koncentreret om ekskrementer fra fire forskellige dyrearter: moskusokse, polarræv, snehare og bramrås.

I forbindelse med hvert eneste indsamlet ekskrement er artssammensætningen af vegetationen i de nærmeste omgivelser nøje blevet registreret. Desuden har vi taget bladprøver af nogle af de vigtigste plantearter i vegetationen. Den genetiske identitet af disse planter skal analyseres i laboratoriet i København vinteren over. Samtidig skal eventuelle frø i ekskrementerne bringes til spiring i væksthuse. Når også deres genetiske identitet er fastslået kan vi sige om frøspredningen gennem dyrene beriger den lokale artssammensætning og genetiske mangfoldighed.

Vi vidste på forhånd ikke med sikkerhed, om der overhovedet ville være levende frø i dyrenes lort, selvom vi kunne bygge på resultater af mine tidligere undersøgelser af frøspredning gennem polarræv og ren i Sverige. Enhver tvivl blev dog hurtigt fejlet til side. Adskillige rævelorte var blå af mosebøllesaft og fulde af mosebøllefrø, og mange gåselorte var smækfulde af ynglelegemer af topspirende pileurt. Dette er strengt taget ikke frø, men vegetative spredningsenheder med samme spredningsfunktion. Gæssene ser ud til at have fourageret på disse ynglelegemer der er meget talrige netop nu. En del af frøene og ynglelegemerne vil utvivlsomt være passeret ufordøjede og levende igennem dyrene, præcis hvor mange, vil vinterens fortsatte analyser vise.

Den eksisterende viden om dette emne er så godt som ikke-eksisterende. Vi håber efter afslutningen af dette arbejde at kunne designe mere målrettede studier af dette fascinerende emne. Sådanne studier er nødvendige, hvis vi skal kunne forstå planternes og smådyrenes indvandring til Grønland efter sidste istid, og hvis vi skal kunne forudsige deres udbredelse under et globalt klima i forandring.

De to uger, jeg nu har befundet mig i Zackenberg, har været fantastiske. Det er mit første besøg i Nordøstgrønland - ja, i Grønland overhovedet. Det, jeg har oplevet her, har absolut givet mig blod på tanden til at komme tilbage til næste år.

Hans Henrik Bruun
Ekologiska Institutionen, Lunds Universitet